

ОТЕЦЬ – ВІЙСЬКОВИЙ КАПЕЛАН, ЯКИЙ СТАВ РЕЖИСЕРОМ

Починати змінювати життя громади, міста чи країни потрібно з себе. Цю просту істину добре розуміє о. Михайло Греділь – військовий капелан, парох храму Благовіщення Пречистої Діви Марії у м. Городок, що на Львівщині, керівник молодіжної духовно-патріотичної організації «Апостольська Чота», режисер короткометражки «Незламні» та волонтер.

Ми поцікавилися у капелана про становище священнослужителів на фронті, про те, якою буде друга стрічка режисера-аматора, та про те, звідки в музеї «Підпілля УГКЦ» кадило доби Київської Русі, плащаниця 1750 року та ручний хрест, що належав Йосифу Сліпому

– Хочу розпочати нашу розмову із запитання про ваш досвід у ролі військового капелана. Неодноразово в інтерв'ю ви згадували, що на початку війни на Сході суспільство не розуміло сповна або й узагалі не знало значення поняття «військовий капелан». Як змінилося на фронті ставлення до священнослужителів з того часу?

– Змінилося кардинально. Якщо згадати 2014 рік, коли ми лише почали їздити на фронт, слово «капелан» взагалі нікому не було відомим, і ми пояснювали, що це священник. Для більшості населення Сходу України це був батюшка. А вже сьогодні капелани є дуже затребуваними.

Самі військові тепер потребують духівників. До того вони мали досвід спілкування зі священниками з Московського патріархату. Не говоримо, що всі священнослужителі погані, і, напевно, у селах, у глибинках є й хороші, але досвід показав, що Московський патріархат здебільшого підтримує країну-агресорку, що він далекий від України, від наших традицій. Тому не дивно, що військові не відчували в них потреби, а навпаки, хотіли, щоб до них приїжджали священники з Української греко-католицької церкви, адже ми були ближчими за духом та християнськими традиціями.

На війні люди мають різні проблеми, потреби, і духовні зокрема. Їм потрібні не тільки психологи, а й співбесідники,

з якими можна поговорити на ті теми, які стосуються моралі. Тому капеланство зараз активно запроваджується у військову систему країни. На Сході тепер є духівники не лише Греко-католицької церкви, а й Православної церкви України, є й священники – протестанти.

На фронті, незалежно від приналежності до однієї з церков, кожен священник має свою сферу діяльності та задовольняє духовні потреби кожного, хто цього потребує.

– Що було найважчим у служінні військовим капеланом?

– Найважчим було те, що там інша ситуація, ніж коли служиш у храмі. Там була зовсім інша атмосфера, до якої ми мали пристосуватися. У церкві бачиш людей стриманих, побожних, які клякають, цілують ікони, моляться, у храмі панує тиша. На фронті такої духовної етики не було. Там можна було й нецензурну лайку почути в приміщенні, де були образи святих. Ті погані слова ми дуже довго виводили з лексики військових.

Були на фронті також люди віруючі, і ті, хто ніколи не вірив у Бога. З ними теж потрібно спілкуватися. Напевно, через те, що ми були волонтерами, то мали змогу підтримувати хороші стосунки з усіма. Хтось із них пізніше повірив у Бога, хтось – залишився в пошуках.

– Ви дотепер здійснюєте душпастирську опіку над захисниками України?

– Так, я досі є військовим капеланом. З самого початку свого священництва я був душпастиром наших рятівників у Городку, ним і залишився. Пізніше, коли почалася війна, я трохи розширив свою діяльність і став військовим капеланом. Також залишився капеланом наших добровольців та військових із резерву дивізії «Галичина».

«Ми намагаємось виховувати таку молодь, яка матиме інші пріоритети і вартості в цьому житті»

Довідка: 2017 року о. Михайло Греділь заснував молодіжну духовно-патріотичну організацію при церкві Благовіщення (м. Городок) «Апостольська Чота», діяльність якої передбачає два напрямки.

Перший – духовне виховання молоді, волонтерство, підтримування українських церковних традицій.

Другий – патріотичне виховання юнацтва. Учасники організації беруть участь у військових вишколах, проводять патріотичні акції, слухають лекції з історії України, зустрічаються з воїнами тощо.

– Офіційно три, та насправді близько шести років існує молодіжна духовно-патріотична організація «Апостольська Чота», очільником якої Ви є. Її діяльність є надзвичайно обширною: волонтерство, патріотичний вишкіл, духовний та особистісний розвиток. Та все ж, яка основна функція об'єднання?

– Наша функція прописана статутом. Це духовно-патріотичне виховання молоді. Ми намагаємось виховувати таку молодь, яка матиме інші пріоритети і вартості в цьому житті. Тому що те покоління, яке не має цінностей, виростає і створює подібне оточення навколо себе, яке завжди є нестабільним. А всі нестабільні середовища породжують проблеми, війни, конфлікти, крадіжки. Все це відбувається тому, що в нас немає стержня ні економічного, ні духовного, ні патріотичного, ні морального. Люди загострюють увагу на власних проблемах і забувають про проблеми громади, загалом народу та своєї держави. Тому ми хочемо виховати молодь, яка матиме інші вартості, яка житиме у світі з сучасними технологіями, матиме все, але розумітиме, що це – другорядне, і що є ідеї, цілі, які людина повинна в цьому житті досягти, а також є мораль, держава, народ. Ми стараємось працювати за дядь того, аби вони це розуміли.

– Скільки членів налічує організація сьогодні?

– Кількість учасників організації – нестала. Сьогодні нас більше 250-ти. У нас був такий момент, коли чисельність сягала трьохсот осіб, та це відбувалося на початку створення організації, коли це було модним, мовляв, у Городку з'явилося щось нове. У той час молодь активно до-

лучалася до нас. Я побачив, що ми починаємо набирати багато людей, і припустив, що це не матиме позитивного впливу на діяльність «Апостольської Чоти». Така активність радше була схожою на колективізацію. І тоді я прийняв рішення виключити з об'єднання близько 70-80 учасників, адже ми стараємось, щоб з нами були лише активні люди. Членів організації, які числитимуться лише на папері, нам не потрібно.

Уляна Греділь, мій заступник з роботи з молоддю, особисто підтримує контакти з кожним учасником «Апостольської Чоти». І якщо ми бачимо, що людина не приходить на акції та на заходи, приурочені певним державним святкам чи роковинам з дня народження чи смерті видатних політичних та громадських діячів України, то перепитуємо, чи вона впевнена, що хоче залишитись, адже ми нікого силою не тримаємо. Основне гасло нашої організації – це відповідальність за свої дії. Коли людина вступає в «Апостольську Чоту» і підписує анкету, вона бере на себе певні обов'язки, такі як: активність, дисциплінованість тощо.

– 3 лютого 2018 року організація випускає щомісячну газету «Апостольська Чота. Вісник». Чиєю була ініціатива долучитися до інформаційного простору – вашию чи учасників об'єднання?

– У нас спільно виникла ідея висвітлювати діяльність організації на широку аудиторію. Ми показували її в соціальній мережі Facebook, але наші новини та повідомлення читала переважно молодь, а старше покоління не знало про нашу активність. Люди час від часу нас бачили, бо ми неодноразово «шуміли», та вони до кінця не розуміли, у чому суть діяльності «Апостольської Чоти». У них було багато різних запитань. Дехто навіть думав, що я молодь збираю для того, щоб відправити на війну.

Відтак ми вирішили, створювати інформаційні бюлетні, звідки люди могли б більше дізнатися про нашу організацію та про її діяльність. Подумавши, ми зрозуміли, що маємо можливість випускати повноцінну газету, а не лише інформаційні листівки. Ми структуризували наповнення, концепцію, рубрики. Одразу знайшлися люди, які зголосилися працювати над часописом.

Уляна Греділь контролює, аби у газетних публікаціях, інформаційних повідомленнях дотримувалася ідея нашого товариства. Були, звісно, й сумніви щодо того, чи ми дамо раду. Тому що в багатьох організаціях траплялося так, що починали видавати часопис, а за деякий час припиняли, бо – це колосальна праця кореспондентів та усіх, хто працює над кожним випуском.

ГО «Апостольська Чота». Джерело: фейсбук-сторінка організації

У нас є дівчата, які хочуть присвятити своє життя журналістиці. Вони пишуть різного жанру публікації, і варто зауважити, що це дуже добре їм вдається. Галина Вилійка, учасниця Проводу організації, є головним редактором нашого часопису. Ірина Лопатнюк, одна із засновників газети «Народна думка», має свою колонку і теж пише для нас.

— **Яка функція часопису, окрім звітності про діяльність організації?**

— Окрім інформаційної, газета виконує ще й едукативну функцію. Ми навчаємо людей шанувати національну пам'ять. Розповідаємо про учасників визвольних змагань, про сучасних героїв, про історичні події, які відбувалися на території України, про традиції та духовність. Тобто цей часопис охоплює широкий інформаційний спектр. І ми завжди стараємось зібрати на тих восьми сторінках інформацію, яка була б корисною для людей. Прагнемо, аби вони могли не тільки прочитати про те, чим ми займаємось, а й отримати нові знання.

Довідка: 2018 року ГО «Апостольська Чота» зняла короткометражний фільм «Незламні», режисером якого став о. Михайло Гредель. В основу стрічки покладено історичну подію, яка відбулася 30 листопада 1932 року в м. Гордодок: група з учасників ОУН здійснила напад на польське поштове відділення. Метою нападу була експропріація коштів задля їх подальшого використання у боротьбі проти польського гніту на теренах Галичини.

Кошторис фільму становив 100 тис. грн. Стрічка збрала понад 270 тис. переглядів на відеохостингу YouTube.

— **Не можу не задати про фільм «Незламні», художню стрічку на історичну тематику. Знаю, що ідею створення фільму ви виношували завжди до 2018 року. Та що підштовхнуло вас до початку роботи над «Незламними»?**

— Підтримка. Знаєте, коли є ідея, але немає підтримки, важко щось робити. Я б ніколи сам не брався знімати фільм, яким би великим у мене не був ентузіазм та завзяття. Наш Провід (об'єднання, яке налічує 20 осіб старшого віку і 30 молодих людей) завантажений різними справами, та коли ми збираємось разом, можемо в наш щільний графік вписати подібні ідеї. Коли я побачив, що є така велика підтримка, це дало мені наснаги і віри у те, що ми зможемо відзняти фільм.

Ми отримали підтримку і від суспільства. Адже у той момент, коли зрозуміли, що потрібно не тільки зняти стрічку, а й заплатити кінотудію, я написав про це в соціальній мережі Facebook, і за 2 дні ми зібрали 90 тис. грн.

Фільм давався нам легко, хоча це був перший подібний досвід. Зараз ми працюємо над другою стрічкою. Я отримав кошти від свого хрещеного батька і закупив кінотехніку.

Наш сценарист – Тарас Антипенко, який написав сценарій до фільму «Чорний ворон» та серіалу «І будуть люди».

Він також зробив нам вагому знижку. Тож незабаром ми будемо знову набирати акторів і починати роботу.

— **Розкажіть, будь ласка, детальніше про фільм, над яким ви зараз працюєте. Це буде документально-історична стрічка?**

— Ні, це буде художній фільм про Миколу Лемика. Про дев'ятнадцятирічного хлопця, який зробив постріл заради мільйонів людей, заради того, аби розказати Європі про Голодомор. Загалом, завдяки сценаристу там вимальовується дуже цікава історія.

— **Щодо акторів. Як відбувався підбір, адже типаж**

Апостольська Чота – вісник

№2 (37) 1 лютого 2021

Різдвяне послання духовенству, монашеству та вірним Стрийської єпархії УГКЦ

«Він дивлячись йому зчепити у своїй шпалі поштову...»
«Св. Іван Марія»
«Поступи собі вродивши в сироту людину...»
«Св. Іван Марія»

«Вітання Боже! Це слова пророка Ісай про випити...»
«Св. Іван Марія»
«Вітання Боже! Це слова пророка Ісай про випити...»
«Св. Іван Марія»

«Вітання Боже! Це слова пророка Ісай про випити...»
«Св. Іван Марія»
«Вітання Боже! Це слова пророка Ісай про випити...»
«Св. Іван Марія»

«Вітання Боже! Це слова пророка Ісай про випити...»
«Св. Іван Марія»
«Вітання Боже! Це слова пророка Ісай про випити...»
«Св. Іван Марія»

«Вітання Боже! Це слова пророка Ісай про випити...»
«Св. Іван Марія»
«Вітання Боже! Це слова пророка Ісай про випити...»
«Св. Іван Марія»

«Вітання Боже! Це слова пророка Ісай про випити...»
«Св. Іван Марія»
«Вітання Боже! Це слова пророка Ісай про випити...»
«Св. Іван Марія»

«Вітання Боже! Це слова пророка Ісай про випити...»
«Св. Іван Марія»
«Вітання Боже! Це слова пророка Ісай про випити...»
«Св. Іван Марія»

«Вітання Боже! Це слова пророка Ісай про випити...»
«Св. Іван Марія»
«Вітання Боже! Це слова пророка Ісай про випити...»
«Св. Іван Марія»

«Вітання Боже! Це слова пророка Ісай про випити...»
«Св. Іван Марія»
«Вітання Боже! Це слова пророка Ісай про випити...»
«Св. Іван Марія»

Бог і Україна! Чота 3 роки

«Св. Іван Марія»
«Вітання Боже! Це слова пророка Ісай про випити...»
«Св. Іван Марія»

«Вітання Боже! Це слова пророка Ісай про випити...»
«Св. Іван Марія»
«Вітання Боже! Це слова пророка Ісай про випити...»
«Св. Іван Марія»

«Вітання Боже! Це слова пророка Ісай про випити...»
«Св. Іван Марія»
«Вітання Боже! Це слова пророка Ісай про випити...»
«Св. Іван Марія»

«Вітання Боже! Це слова пророка Ісай про випити...»
«Св. Іван Марія»
«Вітання Боже! Це слова пророка Ісай про випити...»
«Св. Іван Марія»

«Вітання Боже! Це слова пророка Ісай про випити...»
«Св. Іван Марія»
«Вітання Боже! Це слова пророка Ісай про випити...»
«Св. Іван Марія»

«Вітання Боже! Це слова пророка Ісай про випити...»
«Св. Іван Марія»
«Вітання Боже! Це слова пророка Ісай про випити...»
«Св. Іван Марія»

«Вітання Боже! Це слова пророка Ісай про випити...»
«Св. Іван Марія»
«Вітання Боже! Це слова пророка Ісай про випити...»
«Св. Іван Марія»

«Вітання Боже! Це слова пророка Ісай про випити...»
«Св. Іван Марія»
«Вітання Боже! Це слова пророка Ісай про випити...»
«Св. Іван Марія»

«Вітання Боже! Це слова пророка Ісай про випити...»
«Св. Іван Марія»
«Вітання Боже! Це слова пророка Ісай про випити...»
«Св. Іван Марія»

«Вітання Боже! Це слова пророка Ісай про випити...»
«Св. Іван Марія»
«Вітання Боже! Це слова пророка Ісай про випити...»
«Св. Іван Марія»

«Вітання Боже! Це слова пророка Ісай про випити...»
«Св. Іван Марія»
«Вітання Боже! Це слова пророка Ісай про випити...»
«Св. Іван Марія»

«Вітання Боже! Це слова пророка Ісай про випити...»
«Св. Іван Марія»
«Вітання Боже! Це слова пророка Ісай про випити...»
«Св. Іван Марія»

«Вітання Боже! Це слова пророка Ісай про випити...»
«Св. Іван Марія»
«Вітання Боже! Це слова пророка Ісай про випити...»
«Св. Іван Марія»

«Вітання Боже! Це слова пророка Ісай про випити...»
«Св. Іван Марія»
«Вітання Боже! Це слова пророка Ісай про випити...»
«Св. Іван Марія»

«Вітання Боже! Це слова пророка Ісай про випити...»
«Св. Іван Марія»
«Вітання Боже! Це слова пророка Ісай про випити...»
«Св. Іван Марія»

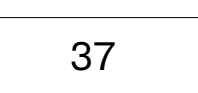
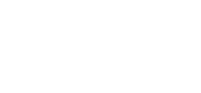
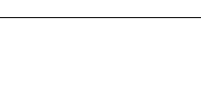
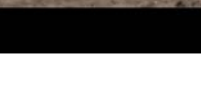
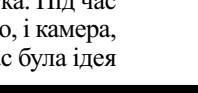
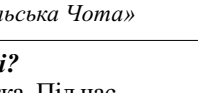
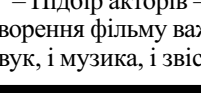
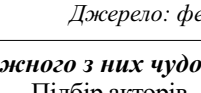
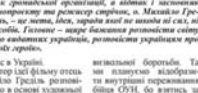
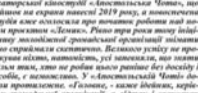
«Вітання Боже! Це слова пророка Ісай про випити...»
«Св. Іван Марія»
«Вітання Боже! Це слова пророка Ісай про випити...»
«Св. Іван Марія»

«Вітання Боже! Це слова пророка Ісай про випити...»
«Св. Іван Марія»
«Вітання Боже! Це слова пророка Ісай про випити...»
«Св. Іван Марія»

«Вітання Боже! Це слова пророка Ісай про випити...»
«Св. Іван Марія»
«Вітання Боже! Це слова пророка Ісай про випити...»
«Св. Іван Марія»

«Вітання Боже! Це слова пророка Ісай про випити...»
«Св. Іван Марія»
«Вітання Боже! Це слова пророка Ісай про випити...»
«Св. Іван Марія»

«Вітання Боже! Це слова пророка Ісай про випити...»
«Св. Іван Марія»
«Вітання Боже! Це слова пророка Ісай про випити...»
«Св. Іван Марія»

Часотис організації. Джерело: фейсбук-сторінка ГО «Апостольська Чота»

кожного з них чудово підходить обраній ролі?
— Підбір акторів – справа взагалі дуже кропітка. Під час створення фільму важливе все: і сценарій, і світло, і камера, і звук, і музика, і звісно ж актори. Спочатку у нас була ідея

Кадр з фільму «Незламні»

зняти фільм за участі членів нашої організації, та всі вони були дуже юними. У випадку, коли мама воїна має 17 років та є молодшою за нього, можна робити виставу у школі, але в фільмі це б не сприймалося. Тому було дуже важливо правильно підібрати акторів. Загалом, наша діяльність дозволила нам познайомитися з багатьма цікавими, творчими і креативними людьми з усіх куточків України.

Так ми познайомилися з хлопцями з Пустомит, які навчаються на театральному факультеті Львівського національного університету ім. Івана Франка. Я запропонував їм співпрацю як акторів, вони погодилися. Я одразу побачив, що це кардинально інший рівень гри, зовсім інші обличчя, адже вони були старшими. Тоді ми почали набирати творчих людей з парафії відповідно до різних персонажів. Також працювали з акторами-любителями, які долучалися до створення вистав у Городку, не боялися камери і готові були виступати.

Не скажу, що нам все вдалося, та як для аматорів наш перший фільм, гадаю, є вдалим, адже кожен викладався на всі сто відсотків та реалізовував свої таланти й уміння.

– Коли ви починали роботу над «Незламними», ви припускали такий успіх стрічки у майбутньому?

– Спочатку ми планували зняти більш інформаційне відео. Ми навіть не думали про те, що нам вдасться створити художній фільм, адже таке кіно знімати важко, і це розуміли всі. Коли ми переглядали бюджети різних стрічок, то бачили, що вони становили у середньому 50 млн доларів. Та з часом ми зрозуміли, що не завжди кіно робили професійні режисери. Взяти хоча б Спілберга, наприклад. Він взагалі ніде не вчився, а став кінотворцем світового масштабу. Це додало нам впевненості, що не лише професійні режисери можуть знімати достойні фільми, а й ті, хто мають ідею і готові втілити її.

Документальна частина стрічки нам далася легко, та коли ми перейшли до художньої, зрозуміли, що це буде значно складніше. Особливо важким був старт, який ми знімали на львівській залізниці. Довелося писати листа до Києва, в головне управління Укрзалізниці, просити, аби нам дали чотири години для зйомок. Нам надали цей час, та ці чотири години затягнулися на тиждень. Ми постійно їздили на вокзал щось дознімати. Пізніше потяг навіть не зачиняли, бо знали, що ми зранку знову приїдемо знімати. Тобто було багато нюансів і труднощів, але після старту все пішло значно легше.

Музей «Підпілля УГКЦ» в старовинних підвалах храму Благовіщення в м. Городку. Джерело: ФБ-сторінка музею

«З підтримкою молоді мені дуже легко. Я подаю якусь ідею і бачу, скільки людей зголошуться»

Довідка: 9 липня 2016 року учасники організації «Апостольська Чота» на чолі з о. Михайлом Греділем розпочали роботу над будівництвом музею «Підпілля УГКЦ» при храмі Благовіщення (м. Городок).

«Коли ми зайшли у підвали старої плебанії, ми зрозуміли, що тут має бути щось особливе. І прийняли рішення, що буде музей, який розповідатиме про нашу катакомбну УГКЦ. Церкву, якій ми завдячуємо тим, що тут, в Галичині, вдалося зберегти нашу мову, традиції, культуру і, якою б не була зараз, національну свідомість», – ідеться у дописі на фейсбук-сторінці музею.

– Незабаром має відбутися відкриття музею «Підпілля УГКЦ» при храмі Благовіщення. Хто доклав зусиль до його будівництва?

– Знову ж таки, ми з Організацією можемо багато чого робити. З підтримкою молоді мені дуже легко. Я подаю якусь ідею і бачу, скільки людей зголошуться, бачу, що можна з ними щось робити. Над розчищенням підвалів, які були в жахливому стані, працювали ще менші хлопці. Зараз багато з них є поважними людьми, багато з тих хлопців, що допомагали впорядковувати підвал, пішли служити до війська.

Тоді ми доклали дійсно багато зусиль, адже треба було розкопувати, поглиблювати ці підвали, розчищати їх. Праці було дуже багато, та з самого початку і дотепер учасники нашої організації є причетними до створення музею.

Незабаром плануємо відкриття, яке постійно переноситься через карантин. Формування музейної експозиції уже на завершальному етапі. Два приміщення з експонатами готові повністю, третє – у процесі.

– Серед унікальних експонатів музею – кадило доби Київської Русі (10-12 ст.), плащаниця 1750 року та срібний ручний хрест, що належав Йосифу Сліпому. Розкажіть, де ви знайшли такі цінні речі.

– Хрест Йосифа Сліпого я взяв з дому. Передав мені його батько, а йому подарував цей хрест наш отець Всеволод Оліярник, який був парохом у Городку. Він довгий час доглядав митрополита Стернюка. Останній забрав реліквію з собою після смерті Йосифа Сліпого, оскільки палати Патріарха розчищали і багато речей треба було кудись забрати. Митрополит цей хрест зберігав, а пізніше подарував його моїм батькам. Так, власне, він потрапив до мене, до музею.

Кадило Княжої Доби я викупив на аукціоні. Я його довго шукав. Трапляються такі кадила переважно в поганому стані: потріскані, обламані. А мені вдалося натрапити на ціле, на якому були навіть три вушка, на які чіпляються ланцюги. Тож я до кінця за нього боровся. Викупив його, відреставрував. Роботи було обмаль, адже потрібно було лише причепити ланцюг. Зараз воно має досить автентичний вигляд.

Дізнавшись, що у нас буде музей, пані Марія з села Дроздовичі подарувала нам плащаницю. Колись вона переховувала багато підпільних речей. Як отримала святиню, жінка не пам'ятає. Нічого не відомо й про те, як плащаниця потрапила в їхнє село, адже пройшло багато часу, а жодних документів чи спогадів немає. Збереглася вона в гарному стані завдяки тому, що це церковний атрибут, який виносили з церковних сховків лише раз у році.

Софія КОСТЮК,
студентка факультету журналістики
ЛНУ імені Івана Франка